

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 15/02-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2002 predbežne prerokoval žiadosť M. Š., bytom B. B., toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v I., o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a návrh na začatie konania pre porušenie jeho základných práv a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti M. Š. o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

2. Návrh M. Š. **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnený.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 18. novembra 2001 sa na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) obrátil M. Š., toho času v Ústave na výkon trestu odňatia slobody v I. (ďalej len „navrhovateľ“).

Podanie navrhovateľa nespĺňalo náležitosti kvalifikovaného podania na začatie konania pred ústavným súdom ustanovené najmä v § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

K podaniu navrhovateľa taktiež nebolo pripojené splnomocnenie pre advokáta alebo komerčného právnika na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, tak ako to ustanovuje § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd listom z 3. decembra 2001 upozornil navrhovateľa na náležitosti kvalifikovaného podania na začatie konania pred ústavným súdom. Navrhovateľa vyzval, aby v lehote 21 dní od doručenia výzvy tieto nedostatky podania odstránil a pripojil k nemu splnomocnenie pre advokáta alebo komerčného právnika na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, pokiaľ podanie nemá byť odmietnuté podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Navrhovateľ na základe výzvy ústavného súdu doplnil svoje podanie listom zo 14. decembra 2001, pričom ústavnému súdu doručil aj fotokópie viacerých rozhodnutí a iných listín týkajúcich sa veci.

Pokiaľ ide o výzvu ústavného súdu na predloženie splnomocnenia pre advokáta alebo komerčného právnika na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, navrhovateľ uviedol, že vzhľadom na svoje osobné pomery (výkon výnimočného trestu a povinnosť nahradiť spôsobenú škodu, ako aj trovy súdneho konania) nedisponuje v súčasnosti finančnými prostriedkami na úhradu nákladov právneho zastúpenia.

Ústavný súd však požiadal, aby „našiel riešenie, konal vo veci a rozhodol“ aj napriek vyššie spomenutým skutočnostiam.

II.

Navrhovateľ uviedol, že bol Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len "krajský súd") odsúdený pre trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a 2 Trestného zákona na výnimočný trest odňatia slobody v trvaní 23 rokov.

Tvrdil, že na začiatku vyšetrovania poskytol orgánom činným v trestnom konaní videokazetu a fotografie poškodenej, s ktorou pôvodne udržiaval intímny vzťah.

Počas hlavného pojednávania v uvedenej trestnej veci požiadal senát krajského súdu o vrátenie videokazety i fotografií. Predseda senátu ho listom zo 16. mája 2000 upovedomil, že žiadať o uvedené veci je ešte predčasné, pretože nebolo ukončené hlavné pojednávanie.

Po nadobudnutí právoplatnosti konečného rozhodnutia vo veci krajský súd navrhovateľa listom vyzval, aby sa vyjadril, či trvá na vrátení videokazety a fotografií poškodenej. Ten na vrátení uvedených vecí trval, krajský súd však jeho žiadosť uznesením sp. zn. 1 T 8/00 z 22. decembra 2000 zamietol. Proti uzneseniu navrhovateľ podal sťažnosť, ktorú Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 3 To 10/2001 zamietol.

Podaniami z 5. apríla 2001, 11. júna 2001 a 25. septembra 2001 sa navrhovateľ opakovane domáhal vydania fotografií a zničenia videokazety. V podaní na ústavný súd poukázal na skutočnosť, že poškodená mu fotografie darovala, takže ich nevydanie nemôže byť odôvodňované záujmom na ochrane osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ako to uviedol krajský súd.

Vyjadril presvedčenie, že rozhodnutie krajského súdu je v hrubom rozpore s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a ústavný súd požiadal, aby mu dopomohol k právam, ktoré mu zaručuje zákon a štát.

Na konci svojho podania uviedol, že v máji, júni a septembri 2001 požiadal krajský súd o poskytnutie trestného spisu za účelom vyhotovenia fotokópií niektorých dôkazov kvôli prípadnému využitiu mimoriadnych opravných prostriedkov.

Krajský súd mu spis neposkytol, čím bráni uplatneniu jeho práva na ďalšie konanie.

Z uvedených dôvodov sa navrhovateľ podaním z 18. novembra 2001 obrátil na ústavný súd.

III.

Podanie navrhovateľa možno kvalifikovať ako návrh na začatie konania pre porušenie základných práv podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde (ďalej len „návrh“), na konanie o ktorom bola v období od 1. júla 2001 do 31. decembra 2001 daná právomoc ústavného súdu podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 1 ústavy, a to v záujme poskytovania ochrany ústavnosti vrátane ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd právnických osôb a fyzických osôb.

Aj keď navrhovateľ výslovne neoznačil, ktoré jeho základné práva a slobody zakotvené v druhej hlave ústavy mali byť porušené, z obsahu jeho podania vyplýva, že do úvahy prichádza preskúmanie možného porušenia práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože namietal nevrátenie vecí, ktorých bol vlastníkom, zo strany krajského súdu, ako aj preskúmanie možného porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vzhľadom na to, že nahliadnuť do trestného spisu a vyhotoviť si kópie niektorých jeho častí, v čom mu mal krajský súd taktiež brániť, chcel navrhovateľ kvôli využitiu mimoriadnych opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Podľa § 31a ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 30 ods. 1 a 2 a § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku môže ústavný súd ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, advokáta, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

Tieto tri predpoklady na ustanovenie zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť.

Navrhovateľ požiadal ústavný súd, aby „našiel riešenie, konal vo veci a rozhodol“ aj napriek tomu, že nemá dostatok finančných prostriedkov na úhradu trov právneho zastúpenia. Ústavný súd posúdil prejav vôle navrhovateľa s ohľadom na ustanovenie § 31a ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 41 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súd posudzuje každý úkon účastníka podľa jeho obsahu, ako žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, advokáta.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy má každý právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Porušenia základného práva navrhovateľa, ktorý v tejto súvislosti poukazuje na § 80 Trestného poriadku, sa mal dopustiť krajský súd tým, že uznesením sp. zn. 1 T 8/00 z 22. decembra 2000 zamietol žiadosť navrhovateľa o vydanie uvedených vecí a naďalej mu odmieta tieto veci vydať (resp. videokazetu zničiť).

Podľa § 80 ods. 1 Trestného poriadku ak vec, ktorá bola podľa § 78 vydaná, podľa § 79 odňatá alebo podľa § 79a prevzatá, na ďalšie konanie už nie je potrebná a ak neprichádza do úvahy jej prepadnutie alebo zhabanie, vráti sa tomu, kto ju vydal alebo komu bola odňatá alebo od koho bola prevzatá.

Podmienkou vrátenia vecí podľa citovaného ustanovenia Trestného poriadku teda je, aby vec, o ktorej vrátenie ide, nebola na ďalšie konanie už potrebná.

V odôvodnení svojho uznesenia sp. zn. 1 T 8/00 z 22. decembra 2000 krajský súd okrem iného uviedol : „Všetky jej (poškodenej) foto- i videosnímky sú súčasťou trestného spisu a nie sú z nich vyhotovené kópie. Vzhľadom na záujem odsúdeného o kópie zatiaľ nekonkretizovaných častí spisu je namieste predpoklad, že napadne odsudzujúci rozsudok

mimoriadnym opravným prostriedkom – návrhom na povolenie obnovy, alebo sa o to pokúsi podnetom na sťažnosť pre porušenie zákona, keďže sa zrejme nevyrovnal a asi sa ani nezmieri so svojim odsúdením na výnimočný trest odňatia slobody. Posledne uvedené veci sú teda ešte potrebné na ďalšie konanie, keďže znamenajú dôkazy o mileneckom vzťahu, ktorý vyústil do zavraždenia poškodenej rukami odsúdeného.“

Krajský súd vo vyššie uvedenom rozhodnutí taktiež poznamenal: „Pravda, do budúcnosti nie je vylúčené iné rozhodnutie o tejto problematike, najmä po skončení prípadných konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.“

Aj keď navrhovateľ tieto argumenty krajského súdu spochybňuje tvrdením, že ide o „čisto teoretickú záležitosť a nemusí sa nikdy v budúcnosti uskutočniť“, z iných častí jeho podania na ústavný súd je zrejmé, že o využití mimoriadnych opravných prostriedkov uvažuje a podniká v tomto smere aj reálne kroky, keď žiada o možnosť nahliadnuť do trestného spisu a vyhotoviť si kópie niektorých jeho častí v zmysle § 65 Trestného poriadku.

Tento úmysel navrhovateľ dokonca výslovne potvrdil v doplnení svojho podania zo 14. decembra 2001, keď uviedol : „Mám záujem si urobiť kópie trestného spisu a pripraviť sa na prípadné ďalšie konanie, ktoré mi zákon tohto štátu umožňuje.“

Navrhovateľ nespokojnosť so svojim odsúdením vyjadril aj vo svojom prvom podaní na ústavný súd z 18. novembra 2001, v ktorom okrem iného uviedol : „Nevylučujem, že sa v budúcnosti obrátim na Váš súd i vo veci prešetrenia dôkazového materiálu, postupu OČTK, vyhodnotenia dôkazov, pretože sa s názorom KS na moje odsúdenie nestotožňujem.“

Z predložených listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, je nepochybné, že predmetné veci sú súčasťou trestného spisu sp. zn. 1 T 8/00 a môžu mať ako dôkazné prostriedky význam pri objasňovaní motívu (pohnútky) trestného činu.

Ústavný súd taktiež považuje za preukázanú aj skutočnosť, že v uvedenej trestnej veci sp. zn. 1 T 8/00 existuje reálna možnosť, že navrhovateľ napadne odsudzujúci rozsudok mimoriadnym opravným prostriedkom – návrhom na povolenie obnovy konania, alebo sa podnetom podaným generálnemu prokurátorovi či ministrovi spravodlivosti bude usilovať o podanie sťažnosti pre porušenie zákona, preto ohľadne vecí, ktorých vydania sa navrhovateľ domáhal, nie je splnená podmienka, že na ďalšie konanie už nie sú potrebné.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Porušenia základného práva navrhovateľa sa krajský súd mal dopustiť neposkytnutím trestného spisu navrhovateľovi na nazretie a vyhotovenie kópií niektorých jeho častí v zmysle § 65 ods. 1 Trestného poriadku.

Z odpovedí krajského súdu z 29. decembra 2000 a 31. mája 2001 (ktoré navrhovateľ ústavnému súdu predložil) na podania navrhovateľa z 11. decembra 2000 a 5. apríla 2001 však vyplýva, že krajský súd na žiadosti navrhovateľa reagoval kladne. Žiadal však, aby svoje požiadavky upresnil, aby mohla byť organizačne a technicky zabezpečená ich realizácia.

Vo svojej odpovedi z 29. decembra 2000 na podanie navrhovateľa z 11. decembra 2000 krajský súd uvádza : „Keďže máte záujem o kópie niektorých častí trestného spisu, tak svoju požiadavku adresujte súdu, resp. priamo mne. Musíte ju však presne konkretizovať, aby bolo jasné, kópie ktorých písomností treba vyhotoviť a na aký účel ich použijete. Cena kópie jednej strany sa časom mení, v súčasnosti sú to 3,- Sk. Po tom, čo pošlete súdu svoju konkrétnu požiadavku, podľa počtu strán sa vyčísli Vaša povinnosť na úhradu a po dôjdení príslušnej sumy na účet nášho súdu Vám budú kópie bez meškania poslané.“

V odpovedi z 31. mája 2001 na podanie navrhovateľa z 3. apríla 2001 krajský súd uvádza: „O termíne nazretia do trestného spisu v prítomnosti sudcu alebo iného súdneho pracovníka buď na našom, alebo na dožiadanom súde, prípadne v ústave na výkon trestu odňatia slobody budete včas vyrozumený. Oznáňte mi však, koľko času budete na to potrebovať.“

Dôkaz o tom, či a ako na výzvy súdu na poskytnutie súčinnosti reagoval, navrhovateľ ústavnému súdu nepredložil.

Tvrdenie navrhovateľa, že krajský súd bráni uplatneniu jeho práva na „ďalšie konanie“, spochybňuje aj skutočnosť, že v ďalšej časti svojej odpovede z 31. mája 2001 na podanie navrhovateľa mu relatívne podrobne a v každom prípade nad rámec svojich povinností vysvetľuje povahu a možnosti využitia mimoriadnych opravných prostriedkov v trestnom konaní.

Navrhovateľ vo svojom podaní namieta porušenie práv, pričom však jeho argumentácia v ďalšej časti podania a aj obsah listinných dôkazov, ktoré k podaniu pripojil, tieto námietky vyvracajú.

Na základe vyššie uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že u navrhovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a preto nemožno jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

IV.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrhu podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na základe argumentácie uvedenej v predošlej časti odôvodnenia tohto uznesenia dospel k záveru, že k porušeniu základných práv navrhovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods.1 ústavy spôsobom, ktorý navrhovateľ uviedol, nemohlo vôbec dôjsť, rozhodol o odmietnutí návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jeho zjavnú neopodstatnenosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2002